

beeld

Beeldkwaliteitsplan UMC Utrecht

In opdracht van het Universitair Medisch Centrum Utrecht werkte atelier PRO een beeldkwaliteitsplan uit voor twee afdelingen van het Wilhelmina Kinderziekenhuis. Dit plan zal de basis gaan vormen voor het interieur van het gehele academische ziekenhuiscomplex op de Utrechtse Uithof. Om de gebruikers van het gebouw daarbij verder te helpen, ontwikkelt creative agency Silo een concept voor ruimtelijke identiteit, wayfinding en digital signage die de waarden van het UMC Utrecht voelbaar maakt.

Eén Universitair Medisch Centrum

De komende jaren staat er een grootschalige verbouwingsoperatie op het programma voor het UMC Utrecht. Het bestaande gebouw, een ontwerp van EGM uit 1989, is in de loop der jaren uitgebreid met nieuwe medische clusters - onder andere het WKZ en het Centraal Militair Hospitaal. Tevens is het interieur meerdere keren aangepast. Door de tijd is het gebouw daardoor verrommelt: er zijn inconsistenties in materiaal en kleurgebruik, wat slecht is voor de wayfinding en de verblijfskwaliteit; ook voelt de indeling en afwerking van de ruimtes vaak willekeurig en weinig gericht op de verschillende gebruikersgroepen - patiënten, bezoekers, studenten en personeel.

www.atelierpro.nl/utrecht/publieke-gebouwen,-zorg
Om te zorgen dat het gebouw qua logistiek en belevingswaarde één geheel wordt en aansluit

bij de behoeftes van de verschillende stakeholders, gaat het UMC Utrecht de komende jaren grootschalig verbouwen. Daarbij is er een duidelijke behoefte aan langere lijnen en bewustere keuzes over de verblijfskwaliteit. Daarom, en tevens vanwege de omvang van de verbouwing, is besloten eerst een beeldkwaliteitsplan op te laten stellen dat richting geeft aan de ontwerpen voor het interieur. Atelier PRO ontwikkelde als pilot een beeldkwaliteitsplan voor een aantal afdelingen van het WKZ, het kindziekenhuis binnen het UMC Utrecht; deze pilot gaat nu dienen als basis voor het plan voor het gehele complex.

Het gebouw benaderen als stad

Een beeldkwaliteitsplan ontwikkelen voor een universitair ziekenhuiscomplex van 500.000 m² is een bijzondere opdracht, omdat het veel verder gaat dan ontwerpen; het gaat erom de opgave terug te brengen tot de essentie, om van daar uit de voorwaarden voor het ontwerp neer te leggen.

Het beeldkwaliteitsplan is een ontwerpinstrument dat zijn oorsprong heeft in de stedenbouw, en dat past goed bij de omvang van het UMC Utrecht - het complex heeft door zijn oppervlakte bijna het karakter van een stad. Voor deze opgave heeft atelier PRO een stedenbouwkundige manier van denken toegepast op een interieur. Wat de aanpak van het bureau daarin onderscheidend maakt is de distinctie tussen een 'baseline' en 'contrapunten'.

Rust creëren om de dynamiek te zien, dynamiek creëren om rust te ervaren

De baseline is het doorlopende kleur- en materiaalpalet

Ontwerpteam
projectarchitect
Dorte Kristensen

projectmedewerkers
Kamila Waszkowiak

ATELIER PRO

waarmee het algemene interieur wordt omvat; het is tijdloos maar niet sfeerloos, heeft mede door het gebruik van neutrale kleuren en materialen een lange levensduur en schept rust in de beleving. Rust kan men echter alleen ervaren als er ook dynamiek is, één van de redenen waarom er ook contrapunten nodig zijn.

Een ziekenhuis is een gebouw waar mensen een opeenvolging van vaak heftige emoties ondergaan. Daar waar het nodig is om de transitie in de gemoedstoestand van patiënten, familie en medewerkers te ondersteunen worden contrapunten opgevoerd; het zijn dus ruimtes en plekken waar er aanleiding is om een andere sfeer te creëren. Dit kunnen publieke plekken zijn - de entree, het grand café, het theater - maar ook besloten ruimtes - de familieruimtes, rouwkamers en personeelsruimtes. Wat deze plekken gemeen hebben is een eigen, bijzondere uitstraling die ze herkenbaar maakt en onderscheid van de algemene ruimtes.

Belevingsmatrix

Om te bepalen welke beleving bij welke ruimte past heeft atelier PRO een bijzonder instrument ontwikkeld: de belevingsmatrix. Deze matrix dient als tool om te omschrijven wat het gevoel is bij een bepaald type ruimte, omdat dit op deze manier veel makkelijker mee te nemen is in het interieurontwerp. In het grand-café bijvoorbeeld willen patiënten en bezoekers graag even ontsnappen aan de medische wereld en onder de mensen zijn; in een rouwkamer is er juist een grote behoefte aan privacy. Dit is een verschil dat men mag ervaren, zonder dat het ontwerp enorme sprongen hoeft te maken.

Samenwerking en inbedding

Voor het beeldkwaliteitsplan van het WKZ was er sprake van een kort tijdspad, wat leidde tot een intensieve samenwerking. Het concept moet aansluiten bij de huidige en gewenste identiteit van het ziekenhuis, en vanzelfsprekend ook functioneel goed op orde zijn. Mede daarom heeft atelier PRO zich voor deze opdracht ingebed in het huisvestings- en bouw bureau van het UMC Utrecht.

Na een fase van deskresearch

volgden interviews met mensen van alle betrokken afdelingen - inclusief sessies met de Kinderraad. Met de kennis die de deskresearch en de interviews hebben opgeleverd is het concept ontwikkeld. Daarnaast is er de belevingsmatrix, waarmee de verschillende sferen in het gebouw beter onderscheiden en beschreven kunnen worden. Nadat deze sferen helder zijn gesteld, zijn ze met referenties en moodboards visueel gemaakt en opgenomen in de guidelines voor de ontwerpers. In het beeldkwaliteitsplan voor het WKZ is een zekere mate van veranderlijkheid meegenomen, waardoor het mee kan groeien met de tijd en iedere vijf jaar bijgesteld kan worden binnen dezelfde aanpak.

Op basis van de pilot voor het WKZ heeft atelier PRO de opdracht gekregen om het beeldkwaliteitsplan voor het gehele UMC Utrecht te ontwikkelen. Dit plan zal aan het eind van dit jaar of begin volgend jaar afgerond worden, waarna het bureau bij het project betrokken zal blijven als supervisor.